

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 70.

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Trondenes

Emne: Fra robbet og seil til motor.

Bygdelag: Kastfjord

Oppskr. av: Sofie Christensen

Gard: Skjærstad

(adresse): Skjærstad p i Trondenes

G.nr. 2 Br.nr. 91

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. litt og a

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Fid. Notmand Teodor Hansen Bremnes 82 oar gmsl.

I

SVAR

Roaseilboat = fembåring ell. 6 ross =
 der var 6 mann ombord. Mann-
 skapet var: 1 hoveds mann - 2 halstkar
 han satk (fremst i skotten) - oppe
 for rejen holdt i halsen for seilet
 og det va han som minket seil
 eller duve. Soa va det bak-roms
 mann - han holdt i skottet bak
 minket seil - hoveds mannen ved
 roset og de andre to ved masken.
 Soa va det: ofurig 5 rums boat
 4 1/2 rums boat, 4 rum og 3 rums
 boater. Ofurigen 4 mann ombord
 de andre 3 mann. De brukte
 til fiske alle disse boatene - i
 Lofoten for Senjen og for hjem-
 mofiske sidan i for Fimmarken
 hoveds mannen diskuterte alltid
 situasjonene med de andre.
 Utbyttet. Hvis utbyttet va 100 kr for
 lotken eller for mann betalte han
 1/3 til boaten ca 33%. og hoveds man-
 nen likt med de andre. Hvis en
 rusket ut en fembåring og drengen

var med tok husbonden loken og
drengeu fik sin lon (Drengeott) Den
mann kunde ha mange drengeu og
fok da aetkild loken til dem alle!

Joa hadde vi skoaringen det vil si
spyskemann ombad som gjude sin
fiske Lofok kai - de kunde bare pa
14 aar og opover - de hadde loka
som de andre ikke andre og flere
plikter men de andre ombad
dru gjerne litt skoi og gjair
med dem, og hoisingt betydde
at de moatte spandere benderen
for kameratene pa hjemtueng.

skoaringen

Pa obunigen kokte de i bria hver
sine dager. Pa fembaringen hadde
de hus hvor de holdt til.

Om opferingen var det toa at
skoaringen lake seg ved selvsyn
og erfaring. Vi hadde de som
alle had gjerne vilde ha som
mannskap men ogsaa dem som
aldri ble flinke. Teodor Hansen
Motor som husker dette begynte
som skoaringe da han var
15 aar og sluttet som nok mann
16 aar da hadde han foatt astma
pa stavildfisket pa Vestlandet
og moatte legge op til stor sorg
for seg.

Motor De kom ca 1900-1910.

De forde som skaffet seg
motor i skoitene i Trondenes
var Johan Baage Haastad. Han
var pa Maaga like utenfa Haastad

og kjent som en meget dyktig mot -
mann. - Joa var det Adolf Karlsen
Aune som var den fiske som dreg
paa Svends grunden (utenfor Senja)
og Bendix Markussen og Nipolai Mar
kussen begge fra Bjarkvi bosat i
Trondenes blode og meget flinke.
De var foretaksomme og ansatte som
fiskere. De hadde sikket sett moten
paa storsildfiske paa Vestlandet
og saa lest avisene og fått hørt li
ka li en selv.

Motoragutter kom senere.

De lekte seg selv og det utviling fort
ogsaa. En mann fra Astafjord (der
de har en dyktig befolkning som driver
paa sjøen) som hadde kjøpt en
motor i Haarbod lekte seg aa sterke
men i sin iver efter aa komme
hjem glemte han hvordan han skulle
foa den stoppet og fikk hjem
og saa moatte han la den paa
hjemmen paa fjorden li algen var
opbrukt.

Da motorene kom kom ogsaa verk -
stedene hvor de fikk reparert.

Det var mange mekler og hestekreper.
En motor ca 1900 kostet omkring
1100 kr. - Det var helst bankloan
og det var ofte to slo seg sammen
og kjøpte motor li boaten.

Ja fra 1900 og utover var det gode
tider i bygden - f sildfiske var
sikkert hvert aar, og konkurransen
var stor.

Stort sett gikk de helt over til motor
- boate i aapne boater og i deks

4
faktor, som spesielere hva de brukte
boade motor og seil

det var de som satte motor inn
i åpne båter men litt etter hvert
ble skjøtene større og solidere og
motorene også - Masken ble som
for likesaa seilet.

nei fiskeren var ikke ut motoren
de var glade de fikk motor og drar
mere rasjont. Noen mente at
motoren skremte silden og torsken
og det gjør den også! - de synes
nok den var dyr men nødvendig
nei ingen brodde vel den var ferdig
i skyggevær - jo de synes han var
flink som kunde anskaffe seg en
motor, nei de opptrådte ikke
lruende de som ikke hadde prøv
motoren. Ikke protokoller eller
skriv ell. resolusjoner ell. annet
nei ikke økenavn.

III

Virkningen av motor i båtene var
vel at salt arbeidet ble lettere
- de slapp all roing og seilføring
de kom hurtigere frem og sikrere
og drikket bedre og de vant ble
lotten eller utbyttet større. Båtene
ble større og solidere og motorene ble
større (flere hestekrefter) og bedre.
Båtlagene ble det samme på
de mindre skjøtene, på de store
bragtes mere mannskap. Kellens var
arbeidsdelingen den samme -

På smaa skjøter er det en maskinist
på de store f - de har udelukkende
maskinen å passe.

14334

En motormann eller maskinist bok eller bar mot ordre av skipperen eller foren og har sit arbeide i maskiner som han eller de steller med selvstendig. Man kan godt ha en ung frib maskinist og en eldre annen maskinist nei naar folk var fu svak ti aa so fiske soa var de ikke dyktig nok ti aa vare med joa en skjorte som mann kaller. Det er ikke noe let arbeide.

Motoren er idag helt uunnværlig for fiskerfloten.

Siden som gaar høit i sjøen skremmes av motobankingen av nye redskaper har ut josenoten som kom i bruk ca 1912-14 og som nu helt har avløst kasterødder de meste stor motstand til av begynde med - og saa nylon net og nylongarn som det er stor stund om i disse dager.